

Aanbeveling 6:

'Benut de kracht van het team'

De leidraad 'Onderwijs vanuit hoge verwachtingen' geeft inzicht in de invloed van leerkrachtverwachtingen op de leerprestaties van leerlingen. De leidraad is opgebouwd uit zes aanbevelingen om te kunnen handelen vanuit hoge verwachtingen. In deze bijlage staan de volgende drie concrete activiteiten uitgewerkt die horen bij de zesde aanbeveling:

- Vragenlijst collective efficacy
- Analyseer de taal in de lerarenkamer
- Organiseer een collegiale visitatie

Activiteit 1 Vragenlijst collective efficacy

Collective efficacy is de gedeelde overtuiging van het schoolteam dat teamleden gezamenlijk het verschil kunnen maken voor iedere leerling. Wanneer er sprake is van collective efficacy, dan reflecteert de schoolcultuur hoge verwachtingen van alle leerlingen.

Onderzoek de collective efficacy binnen het schoolteam door:

- De vragen uit onderstaande tabel in te vullen. Dit doet iedere leerkracht voor zich.

	Helemaal oneens	Meer oneens dan eens	Meer eens dan oneens	Helemaal eens
1. Onze leerlingen zijn gemotiveerd om te leren.				
2. De leerkrachten blijven zoeken en proberen als een leerling wil leren.				
3. De leerkrachten kunnen ook met de moeilijkste leerlingen iets bereiken.				
4. De leerkrachten hebben de vaardigheden om te zorgen voor betekenisvol leren.				
5. De leerkrachten geloven dat iedere leerling kan leren.				
6. Onze leerlingen zijn bereid om te leren als ze naar school komen.				
7. De leerkrachten hebben de vaardigheden om met gedragsproblemen om te gaan.				
8. De leerkrachten hebben er vertrouwen in dat ze leerlingen kunnen motiveren.				

- De antwoorden te vergelijken met elkaar. Hierbij lichten teamleden de antwoorden uitgebreid toe.
- De volgende vragen te beantwoorden met elkaar:
 1. Wat vinden jullie van de mate van collective efficacy in jullie team?
 2. Hoe zou deze verder versterkt kunnen worden? Noteer hier de antwoorden.

Bron: De vragenlijst is gebaseerd op: Goddard, R. (2002). A theoretical and empirical analysis of the measurement of collective efficacy: The development of a short form. Educational and Psychological measurement, 62(1), 97-110.

Activiteit 2 Analyseer de taal in de lerarenkamer

Voor het versterken van collective efficacy zijn de taal en de thema's waarover het team spreekt van belang. Om te onderzoeken hoe dit bij jullie zit, kun je het volgende doen:

- Kies een moment waarop je een kwartier lang bijhoudt wat er gezegd wordt, bijvoorbeeld tijdens een overleg of in een pauze. Vraag een collega om hetzelfde te doen.
- Noteer of de gesprekken vooral gaan over de uitvoering van lessen, of over het leren door leerlingen. Zijn gesprekken gericht op samenwerking in het team? Wordt er gesproken vanuit hoge verwachtingen?
- Vergelijk jullie antwoorden met elkaar. Bespreek verschillen om tot een eenduidige interpretatie van de begrippen te komen.

Vervolgens kunnen jullie bespreken hoe jullie als team meer dialoog kunnen voeren over het leren door leerlingen vanuit hoge verwachtingen. Kan dit bijvoorbeeld door het doorvragen op aannames en veronderstellingen? Of door een andere – positieve – interpretatie te laten zien als iemand iets negatiefs zegt? Probeer zelf enkele van jullie ideeën uit en kijk welk effect het heeft.

Uiting in steekwoorden	Uitvoering van lessen	Leren door leerlingen	Samenwerking	Hoge verwachtingen

Activiteit 3 Organiseer een collegiale visitatie

Bij een collegiale visitatie observeer je een les van een andere leraar. En omgekeerd. Zo leer je van elkaar. Onderstaande kijkwijzer van Klasse kan hiervoor gebruikt worden.

KIJKWIJZER

collegiale visitatie

KLASE

Bij een collegiale visitatie observeer je een les van een andere leraar. En omgekeerd. Zo leer je van elkaar. Neem deze kijkwijzer mee en kies vooraf in de linkerkolom maximaal 3 aandachtspunten. (Tuurlijk mag je ook je eigen vragen meenemen!)

	LEERVRAAG <i>Kies een focus</i>	HULPVRAGEN <i>Duid aan wat je opmerkt</i>	OBSERVATIE <i>Schrijf op wat je blijft</i>
1	Werk je doelgericht?	☐ Werk je aan duidelijke doelstellingen? ☐ Maak je de lesdoelstellingen duidelijk aan je leerlingen? ☐ Sluiten de doelen van de les aan bij de leerbehoeften van de leerlingen?	
2	Is de les uitdagend?	☐ Zijn de leeractiviteiten uitdagend voor de leerlingen? ☐ Moeten leerlingen hun grenzen verleggen? ☐ Moeten leerlingen echt nadenken en redeneren? ☐ Moeten ze meer doen dan gewoon reproduceren of slaafs uitvoeren? ☐ Vertrek je met hoge verwachtingen?	
3	Is de uitleg duidelijk?	☐ Geef je een duidelijk uitleg? ☐ Gebruik je sprekende voorbeelden om de inhoud te verduidelijken?	
4	Leg je linken met voorkennis?	☐ Verbind je nieuwe leerinhouden systematisch met de kennis en vaardigheden die leerlingen al hebben? ☐ Zie je de link met inhouden die al eerder aan bod kwamen?	
5	Hoe doe je aan modelleren?	☐ Geef je voorbeelden hoe je de taak goed maakt? ☐ Geef je criteria voor een goede taak? ☐ Denken de leerlingen zelf na wanneer een taak geslaagd is? ☐ Demonstreer je waar nodig?	

Bron: https://www.klasse.be/wp/wp-content/uploads/2024/10/KenP_CollegialeVisitatie_011024.pdf

KLASE

	LEERVRAAG <i>Kies een focus</i>	HULPVRAGEN <i>Duid aan wat je opmerkt</i>	OBSERVATIE <i>Schrijf op wat je bijblijft</i>
6	Heb je aandacht voor strategieën?	☐ Geef je uitleg over effectieve strategieën om problemen op te lossen, uitdagende taken uit te voeren, kennis op te bouwen? ☐ Krijgen leerlingen de kans om die strategieën toe te passen bij uitdagende taken?	
7	Geef je ondersteuning?	☐ Help je leerlingen individueel? ☐ Denk je hardop mee als leerlingen een taak proberen uit te voeren? ☐ Gids je leerlingen zonder hun eigen initiatief weg te nemen? ☐ Speel je gedifferentieerd in op leerlingen?	
8	Zoek je interactie?	☐ Heb je echte conversaties met leerlingen? ☐ Denk je samen met leerlingen hardop na? ☐ Vraag je aan leerlingen hun antwoorden te verduidelijken, argumenten te geven, leerstof te analyseren?	
9	Gebruik je rijk tekstmateriaal?	☐ Gebruik je gevarieerd en interessant tekstmateriaal? ☐ Actuele teksten ☐ Teksten van leerlingen ☐ Multimediale bronnen ☐ Moderne media ☐ ...	
10	Hoe strak is je tijdmanagement?	☐ Gaat er zo weinig mogelijk tijd verloren? ☐ Gaat de tijd maximaal naar het bevorderen van leren en ontwikkeling?	

Deze tool is een Nederlandse aanpassing van Stanford Centre to Support Excellence in Teaching.

Bron: https://www.klasse.be/wp/wp-content/uploads/2024/10/KenP_CollegialeVisitatie_011024.pdf